

Rottiers Gustaaf Joseph

Gustaaf werd op 5 maart 1890 te Wetteren geboren (1). In zijn militair dossier komen echter twee andere geboortedata voor: 3 september 1891 en 3 juli 1891 (2). En op zijn grafsteen komt nog een heel andere geboortedatum voor. Hij was de zoon van Camillus Franciscus Rottiers en Maria Blondina Van Wassenhove. Vader was dagloner, moeder was fabriekwerkster. In januari 1910 kwamen beide ouders met hun vijf kinderen in Heusden wonen. Ze namen hun intrek in een huis in de Bommelsrede (3). Voor de oorlog woonde de ongehuwde Gustaaf nog altijd bij zijn ouders (2).

Op 16 december 1912 kwam Gustaaf als dienstplichtige ('soldaat tweede klasse') in actieve dienst. Vanaf 1 augustus 1914 kwam hij uit verlof terug bij het 1ste Regiment Artillerie (of bij de artilleriegroep van de 2de Gemengde Brigade?). Dit is niet met zekerheid op te maken uit zijn legerdossier (2).

Op 5 september 1914 ging Gustaaf over naar de Tweede Groep Zware Houwitsers (3de Batterij) van de 6de Legerdivisie (2). Deze groep was op 24 augustus 1914 opgericht met personeel (en materiaal) van de vestigingsartillerie van Antwerpen. Deze Quintin-groep (genoemd naar de bevelhebber) was uitgerust met houwitsers Schneider 150 mm (4). De groep nam onmiddellijk actief deel aan de verdediging van het 'Nationaal reduit' Antwerpen (5).

De groep was dan ook betrokken bij gevechten rond Hofstade. Dit kaderde in wat later de Tweede Uitval uit Antwerpen werd genoemd (9 tot 13 september 1914). Gustaaf nam ook deel aan de verdediging van Sint-Katelijne-Waver bij de Duitse aanval op Antwerpen. Vervolgens trok de groep mee naar het westen. Te Ramskapelle nam Gustaaf deel aan de Slag om de IJzer (ca 18 tot 31 oktober 1914). Na het vastlopen van het front stond de groep vooral in de sector Diksmuide opgesteld. (4)

Vanaf maart 1915 was de groep Quintin actief in de sector Steenstraat. Op 22 april lanceerden de Duitsers in die regio een offensief waarbij voor de eerste keer gas werd ingezet. Dag en nacht bleef de groep vuren tot wanneer hun munitie uitgeput was en ze vervangen moesten worden. Vaak ondergingen de stellingen van de groep ook tegenbombardementen. Na een vijftal dagen was de Duitse aanval gestopt. De groep werd overgeplaatst naar de sector Diksmuide waar de artilleristen (weliswaar onder een andere naam) lange tijd bleven. (4)

Op 23 september 1915 werd beslist de artillerie te hervormen. Die reorganisatie ging in op 22 januari 1916: de groep van Gustaaf werd 'omgevormd' tot de 2de Groep van het Regiment Zware Artillerie (bestaande uit drie batterijen met telkens vier houwitsers). Gustaaf bleef met zijn groep in de regio Diksmuide gestationeerd. Op 2 januari 1917 veranderde de organisatie van het Belgisch leger nog maar eens. Ook de artillerie onderging veranderingen. Vermoedelijk kwam Gustaaf bij de 2de Groep van het 1ste Regiment Zware Artillerie (4 en 6). Dit is het meest waarschijnlijk ondanks de tegenstrijdigheid in het legerdossier van Gustaaf.

FORMATION: En septembre 1914
 a) Le groupe est d'abord autonome,
 b) enrégimenté au R.A.L. lors de la formation de ce régiment.
 c) devient le 11/1° R.A.D. lors de la formation de la B.A.L. le 2-1-1917
 d) endivisionné à la 2e. D.A., le 5 février 1918 le groupe devient le 111/14 A.

Detail uit de Historiek van het 14de Artillerieregiment (4)

2-1-17 passé au R.A.L.
 le 2-1-17 puis au 1° R.A.D.

Tegenstrijdigheid in het legerdossier van Gustaaf (2)

Op 13 mei 1917 werd Gustaaf opgenomen in het militair hospitaal. Hij verbleef er twee weken. Op 18 september 1917 moest Gustaaf weer naar het hospitaal. Door de reorganisatie van 5 februari 1918 werd Gustaaf ingedeeld bij het 14de Regiment Artillerie (2). Was Gustaaf dan wel degelijk actief aan het front? Of was hij nog altijd opgenomen in het hospitaal? Vermoedelijk het laatste. Want op 24 februari 1919 werd Gustaaf overgebracht naar het Belgisch Militair Hospitaal van Col de Caire (Villefranche-sur-Mer, Alpes Maritimes, Frankrijk) (2). Daar stierf Gustaaf op 11 maart 1919 om 10.30 u. aan een 'longaandoening'. Zijn overlijdensakte werd in 1928 in de Burgerlijke Stand van Heusden ingeschreven (7).

Col de Caire ligt in de buurt van Villefranche-sur-Mer. Deze stad bevindt zich tussen Nice (in het westen) en St-Jean-Cap-Ferrat (in het oosten). Gustaaf werd op 12 maart 1919 begraven op de Belgische Militaire Begraafplaats van St-Jean-Cap-Ferrat (departement Alpes Maritimes, Frankrijk) (2).

Belgische Militaire Begraafplaats in St-Jean-Cap-Ferrat (Frankrijk) en de grafsteen van Gustaaf (8)

Wegens zijn effectieve aanwezigheid aan het front kreeg Gustaaf 8 frontstrepes (2). De officiële versie stelt dat Gustaaf niet gestorven is ten gevolge van 'contact met de vijand' en daardoor werd (veel) later de postume toekenning van het Ridderkruis in de Orde van Leopold II met Palm geweigerd (2). Ik maak één enkele bedenking. Zouden lichtgewonde soldaten zo ver geëvacueerd zijn geweest naar een koninklijk domein? Waarschijnlijk was Gustaaf er dus zeer erg aan toe. Elke soldaat die in dat Belgisch Militair Hospitaal werd verpleegd, leed aan zware longandoeningen. Was Gustaaf getroffen door oorlogsgas? Of was hij een weinig benijdenswaardig slachtoffer van de omstandigheden waarin de soldaten aan het front moesten leven? De heer Olivier Gaget stelt alleszins dat de militairen die in de villa 'Les Cèdres' werden verzorgd, door oorlogsgas waren getroffen (9). Volgens majoor Troubleyn (Documentatiecentrum, Koninklijk Legermuseum, Brussel) mag dit echter niet zo scherp gesteld worden. Villa 'Les Cèdres' was privé-eigendom van Albert I. Gedurende de Eerste Wereldoorlog werd de villa omgevormd tot een militair hospitaal (10). Dit is waarschijnlijk ook de reden waarom een plaat van Albert I op deze begraafplaats prijkt.

SOUVENEZ-VOUS !
1914 - 1918
ICI REPOSENT
90 BELGES MORTS POUR LA PATRIE
AIDEZ LE SOUVENIR BELGE À NÔTRE
À ENTREtenir D'UN NÈMENT
LEURS TOMBES
DON DE Mrs KERKHOFS PRES^{ts} DE LA
F. N. I. S^{ON} FRANCE

TER ZALIGER GEDACHTENIS
van den Belgischen Soldaat
Gustaaf Rottiers
zoon van
Kamiel en van Maria Blondina Van Wassenhove
geboren te Wetteren ten Eede den 3 September 1891 en
overleden te Col de Caire Cap Ferrat (Frankrijk)
den 11 Maart 1919.

Alweer een slachtoffer van de ijzelijke menschen-
slachting!
Drij jaren lang had hij reeds aan het front getreden
met afwisseling van voor- en tegenspoed. Bij eenen van
die helse worstelingen moest hij met zijne makkers in
allerij op vlucht gaan om eene zekere dood te ontsnap-
pen. In zijne vlucht over onmenselijke wegen struikelt
hij en valt zoo ongelukkig dat hij te recht komt onder de
wielen van een zwaar oorlogstuig dat hem de borst in-
drukt, verscheidene ribben breekt en tot tweemaal eene
gevaarlijke bloedstorting verwekt.
't Was niet genoeg: eene wolk van moordende stikgas
komt aangedreven en vergift hem de longen. Hij was in
erbarmelijken toestand en werd weggevoerd naar het zu-
den van Frankrijk gekend om zijne altijddurende lente
en genezingskracht der lucht. Geholpen door zijn kloek
gestel, door de zorgen hem toegediend en door de ver-
kwikking van de lucht, scheen hij genezen, bij zooverre
dat hij van die verre streek naar het vaderlijke huis
mocht terugkeeren in verlof. Hij keert terug, maar binst
de reis herneemt hem de kwaal en wel zoo erg dat hij bij
het aankomen te Col de Caire het tijdelijke met het eeu-
wige verwisselt.
Beminde Ouders, Bloedverwanten, Vrienden, ik be-
trouw op de oneindige barmhertigheid Gods, ik betrouw
ook op uwe gebeden en is onze scheiding onverwacht, zij
zal niet lang duren, want gedenkt het woord: heden mij
morgen gij.
Bidt tot lafenis zijner ziel de Akten van Geloof, Hoop
en Liefde.
R. I. P.
Drukkerij Jules Vande Velde, ten Eede.

Gedenkplaat van Albert I op de Belgische Militaire Begraafplaats in St-Jean Cap Ferrat (Alpes Maritimes, Frankrijk) (links), een detail (midden) (8) en het bidprentje van Gustaaf (11)

Het bidprentje van Gustaaf geeft een ander (geloofwaardig?) relaas van wat Gustaaf was overkomen.

'Bij het vluchten struikelde hij en kwam hij terecht onder de wielen van één of ander zwaar oorlogstuig. Zijn borst werd ingedrukt zodat verschillende ribben braken. Hij werd door inwendige bloedingen getroffen. Dan ademde hij oorlogsgas in. Hij scheen te herstellen en mocht (na de wapenstilstand) terug komen. Maar tijdens de terugreis herviel hij. Uiteindelijk stierf Gustaaf in Col de Caire.'

Noten

- ¹ Burgerlijke Stand Wetteren, Geboorteakte 1890/63, Gemeentelijke Bibliotheek Wetteren
- ² DHRG - HRA-E/N Arch. Evere, dossiernummer 3271157
- ³ Bevolkingsregister Heusden 1919-1920, boekdeel 4 f°167, Gemeentelijk Archief Destelbergen
- ⁴ Historiek 14A, Koninklijk Legermuseum Brussel, EX-CDH 5861
- ⁵ http://www.lucvervecken.be/werl/geschiedenis_14a.pdf (geraadpleegd op 31 maart 2017)
- ⁶ Champagne J. (), Artillerie, Insignes et traditions, G. Everling s.p.r.l., Arlon, Koninklijk Legermuseum Brussel, Au-2673A
- ⁷ Burgerlijke Stand Heusden, Overlijdensakte 1928/48, Gemeentelijk Archief Destelbergen
- ⁸ Foto gemaakt door de heer Gaston Malessart (Carros, Frankrijk). Hartelijk bedankt voor de zeer gewaardeerde medewerking.
- ⁹ Informatie via e-mail gekregen van de heer Olivier Gaget (Nice, Frankrijk). Hartelijk bedankt voor de zeer gewaardeerde medewerking.
- ¹⁰ Het Nieuwsblad', 20 februari 2008, pagina 18
- ¹¹ Verzameling Walter Lynneel (Leffinge)